

šolski zakon, je brezverec, kdor ga ne priznava, je pa Slomškar. Pri tem pa ni nobeden pomislil, da tudi katoliške učitelje veže svetost prisege na „brezverski“ sedanji šolski zakon. S tem postane ime „katoliški“ res prava klerikalna karikatura. Radikalni klerikalni pritisk zaradi boljših služb, političnega strankarstva in učiteljske bede je obrodil nekaj pomilovanja vrednega sadu.

„Katoliški učitelji“ Slomškarji so tu, ki pljujejo na šolski zakon, priznavajo duhovsko nadoblast nad šolstvom, imajo ponos imenovati se katoliške učitelje in psovati nas napredne za brezverce ter imajo tudi najboljše upanje, da dobe o priliki kako boljšo službo, pozabljajo pa, da so krivoprisežniki! Pomislijo naj, da ostanejo v kljub vsemu temu samo učitelji, lačni in bedni, kakor napredni.

Šolski zakon ostane, značajni učitelji bodo tudi vbodoče, versko-nravnega odgoja se bo gojila v kljub vsemu temu, dokler imamo sedanji državni šolski zakon, svet tudi ostane, dokler se ne podere — klerikalizem pa gotovo izgine prejšnjim kakor drugod s površja z zgodovinsko slavo, da je nekdanj v svojem radikalnem brezverskem duhu odgojil v sramoto Slovencev breznačajne učitelje — Slomškarje!

Preziranje slov. štajerskega učiteljstva.

Kakor je bilo v našem listu že omenjeno, se je sestavila nekaka anketa glede regulacije plač štajerskemu učiteljstvu. V tej anketi ima seveda tudi učiteljstvo svoje reprezentante, le da pogrešamo med temi Slovence. In vendar tvori slov. učiteljstvo ravnopraven del štajerske občine učiteljske organizacije, t. j. „Lehrerbunda“! Slov. učiteljstvo na Štajerskem je po svoji „Zvezi“ tvorec del deželne učit. zveze „Lehrerbund“ ter bi moralo biti zastopano v omenjeni anketi ravno tako, kakor je istinito zastopano nemško po svojem „Verbandu“.

Mi sicer ne damo bogve kaj na to anketo, a da so ob nje snovanju slov. učiteljstvo popolnoma ignorirali, to ostro obsojamo ter pozivamo „Zvezo spodnještaj. slov. učiteljev in učiteljic“, da napram takemu zapostavljanju v primerani obliki izrazi svoj protest.“

Pozor, učitelji naborniki!

Pri vojaških naborih imajo učitelji z zrelostnim izpričevalom in dekretom to ugodnost, da pridejo le v nadomestno rezervo. V ta namen pa mora vsak učitelj, ki pride k naboru, do zadnjega februarja vložiti tako-le prošnjo:

Sl. c. kr. okr. glavarstvo!

Vdano podpisani N. N., rojen l., je pristojen po svojem očetu v politični okraj, zdaj kot učitelj v, prosim v smislu §§ 18. in 32. vojnega zakona iz l. 1899. in § 50. vojnih predpisov iz l. 1849, da me v slučaju, da bi bil potrjen ob naboru l. 1911., uvrste v nadomestno rezervo. V to svrhu prilagam dekret in zrelostno izpričevalo.

V dne 1911.

N. N., učitelj.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč.“ Člane opozarjam, da naj store svojo dolžnost in vplačajo znesek za dva smrtna slučaja in letnino za 1911. Veliko jih je že vplačalo, pa jih je še zaostalih. Prosim torej, da bo red v poslovanju; tudi stari dolg naj se poravnal!

Predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Ptujski okraj zbora v četrtek, 16. februarja t. l., ob 10. dopoldne v okoliški šoli.

Vzpored:

1. Zapisnik. — Dopisi.
 2. Letno poročilo.
 3. Volitev odbora.
 4. Volitev dveh pregledovalcev računov.
 5. Konzerviranje sadja in povrtine po najnovejših izkušnjah. Demonstrira vinarski inštruktor g. Zupanc.
- K prav obilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za svetolenarski okraj ima v četrtek, 2. februarja 1911, ob 10. uri dopoldne v šoli pri Sv. Trojici v Sl. g. svoje glavno zborovanje s sledečim vzporedom: 1. Dopisi. 2. Zapisnik. 3. O novejši slovenski literaturi; govori slovenski pisatelj g. Ivan Cankar. 4. Poročilo tajnikovo. 5. Poročilo blagajnikovo. 6. Poročilo učit. zastopnikov. 7. Volitve. 8. Slučajnosti. Že zaradi 3. točke se nadejamo polnoštevilne udeležbe. Gosti dobrodošli!

Jos. E. Mavrič,

t. d. predsednik.

Saleško učit. društvo je imelo v nedeljo, dne 15. t. m., v Šoštanju svoj redni občini zbor, ki je bil prav dobro obiskan. Društveni predsednik tovariš Koropec pozdravi s presrečnimi besedami številne navzoče, posebno povdarjajoč, da pretežna večina našega učiteljstva ve ceniti in uvaževati organizacijo, ki nam je edini up na boljšo bodočnost. Poziva tudi, naj člani z nasveti in sodelovanjem podpirajo društveni odbor, zakaj le tako postane delovanje društva živahno in vsestransko zanimivo. Nadalje pozdravlja navzoča gosta gđe. Rizo Fisterjevo in višjega nadzornika „Prve Češke“ g. Tomažiča.

Po odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja in po razgovoru o dopisu Judenburgskega učit. društva v zadevi ankete za regulacijo učit. plač je poročal g. Tomažič o važnosti življenjskega zavarovanja v narodno-gospodarskem pogledu ter učiteljskega v socialnem oziru. V svojem jedrnatem govoru nas je g. podavatelj temljito seznanil z delovanjem „Prve Češke“, ker ta zavarovalnica upošteva nas in obljublja naši organizaciji letne dohodke, jo bo učiteljstvo gotovo in rade volje pri vsaki nudeči se priliki podpiralo in uvaževalo. Ko je podala tajnica Milica Jurkovičeva letno poročilo, blagajnik tov. Lukman pa računsko poročilo — kateri poročili je vzel občini zbor za zadovoljstvom in odobravanjem na znanje, — se je vršila volitev novega odbora. Izvoljeni so bili tov. Koropec predsednikom, tov. Lukman podpredsed. in blagajni., tov. Vrečko Martin tajnikom, tov. Trobej in Armič odbornikom.

Za prihodnje zborovanje se je določilo Velenje, kjer se snidemo, — upamo, polnoštevilno dne 5. sušca t. l.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga s omejenim imanjem.

Promet do konca grudnia K 367 629-97.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt. znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Leto XXXII. štev. 1. Vsebine: 1. Avguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole; 2. Pav. Fleré: H. Scharrelmann; 3. Drag. Humeč: Risnjen in rokotvorni pouk; 4. Fragmenti; 5. Razgled: Časopisni vpogled, Šolske in učiteljske vesti, Šolstvo na slovenskem jugu, Višješolski vestnik, Razne vesti. — Naročajte in širite ta naš izborni pedagoški in znanstveni list!

Naša bodočnost. Glasilo napredne mladine. Leto IV., štev. 1. Vsebine: O ljudskem štetju. — Prek. Tirolske v Italijo. — Vzgojevalni momenti v telovadbi. — Vladarji in napredek Crnogore. — Razvoj občil. — Vestnik za sokolski naraščaj. — Listek.

Politiški pregled.

* **Državni zbor.** Ker se koncem t. m. sestanejo delegacije v Budimpešti, bo zasedanje prekinjeno in se potem zopet odpre dne 7. februarja.

* **Stroški za avstrijsko vojsko.** „Pester Lloyd“ javlja, da bo takoj ob otoritvi delegacij na prvi seji mornariškega odbora poveljnik vojne mornice predložil popoln program mornice. Proračunjene potrebe mornarice za leto 1911 znašajo 312 milijonov in 600 000 kron. Ta vsota se razdeli na 4 leta. — Skupna vojska bo potrebovala 39 mil. kron več nego minolega leta.

* **Evropski škandal** je ljudsko štetje v Avstriji. Tako je govoril v zbornici čiški soc. dr. Winter — a preskrbljeno bo, da Evropa izve o tem škandalu. To štetje ne more služiti v podlago za nobeno administrativno ali zakonodajno reševanje narodnih vprašanj.

* **Bosna-Hercegovina** šteje 1,893.683 prebivalcev.

* **Republičanska stranka na Ogrskem.** „Zeit“ poroča iz Budimpešte, da namerava ustanoviti nekdanji poslanec Nagy na Ogrskem republičansko stranko in da je že v zvezi s predsednikom francoske republike Fallièresom.

* **Volilna pravica za ženske na Danskem.** Danska vlada predloži državnemu zboru zakonski načrt o izpremembi ustave. Po tem načrtu dobijo volilno pravico tudi ženske, ki so dovršile 25 leto starosti. Šele pred kratkim so dobile danske ženske občinsko volilno pravico.

Obrambni vestnik.

* **Se enkrat okrožnica „Lehrerbunda“.** V glasilo slovenske mladine „Naš dom“ čitamo v 23. zvezku (leto X. 253-254) pod naslovom „Surovost in naprednost“ take poklone učiteljstvu, da jih ne moremo mirno prezreti. Pomisliti je treba, da se ta list širi v mnogih tisočih izvodih med slovensko mladino. Pisec članka je gotovo kak duhovnik, ki je poln ljubezni do učiteljstva.

List piše doslovno: „Nemško društvo „Lehrerbund“ je pred kratkim izdalo okrožnico na učiteljstvo, v kateri psuje Slovence in njihove zastopnike v deželnem zboru. In zakaj? Učitelji bi radi imeli večjo plačo, deželni zbor pa ne more zborovati, torej gola dobičkarija je navdihnila tisto okrožnico.“ Potem navaja ono žaljivo točko in govori o nemški učiteljski zvezi. Prav po klerikalni navadi psuje dalje slovensko učiteljstvo, ki je to okrožnico širilo, n. pr.: „Poznamo se! Podle in propadle duše ste, nič boljši od svojih nemških tovarišev.“

Potem napada narodno stranko in učiteljstvo na prav sirov način. List piše: „Liberalni učitelji so glavna opora narodne stranke, ki se toliko hvalisa s svojim naprednjaštvom. In narodna stranka je soodgovorna za to nesramno okrožnico. Ne samo, da ni povzdignila glasu zoper, marveč njeni voditelji so celo grozili, da bodo razbili shod, ki je imel protestirati zoper to nečuvno surovost. S tem so pokazali, da odobravajo okrožnico. Kakor se iz jame, polne gnilebe in trohnobe, širi smrad, tako se je iz mlakuže našega nemčurstva in liberalstva vzdignila ta izjava, ki je znamenje strašne gnilebe. Nihče bi ne mogel bolj natančno oslikati štajerskega nemčurstva in liberalstva, kakor se je samo s to izjavo. Smrdljivo blato, ki ste ga vzdignili, je padlo na vas, do nagega ste se odkrili. To je tisti napredek, ki s šnoparjami hoče poživiti naše ljudstvo, to je napredek, ki z nemškimi šolami hoče poneumiti našo mladino, to je napredek, katerega gnojica se razteka po „Štajercu“ in drugih nemškutarskih listih. Niste naprednjaki, surovine ste.“

V takem tonu piše list, ki naj vodi mladino do izobrazbe! S takim odurnim pisanjem kratijo ugled učiteljstvu! In koliko pišejo duhovniški listi o povišanju učiteljskih plač! Seveda, ko so dobili duhovniki pred par leti 10 milijonov za „nič delo“, tedaj je bilo vse dobro. A sedaj, ko bi se naj pomagalo učiteljstvu, ki pošteno dela, toliko hujskajo zoper potrebno povišanje plač. Ni potrebno primerjati dohodkov duhovnika z onim učitelja. Vsak ve, kako se duhovnikom dobro godi, a vendar ni njihova bisaga nikoli polna.

Kar se pa tiče izdaje okrožnice in žalitve slovenskega naroda, je slovensko učiteljstvo pri svojih učiteljskih zborovanjih odločno protestovalo zoper to okrožnico. Naj bi pisec članka malo pregledal „Učit. Tov.“ — „Lehrerbund“ pa izjavlja, da ni v nikaki zvezi z okrožnico. („Pädag. Zeitschrift“ št. 1. z dne 10. jan. 1911.) — Navadna klerikalna lumparija pa je, da bi slovensko učiteljstvo to okrožnico širilo. Iz člega članka se vidi, v kakšnem smislu piše list, ki hoče izobraževati mladino. Pomilujemo narod, ki ima take vzgojevalce!

Učiteljski konvikt.

Dar. G. Fran Stražišar, posestnik na Jezeru pri Preserju, je daroval 5 K, ker mu je v kazenski poravnavi g. nadučitelj A. Korbar odpustil žalitev.

Janko Zirovnikove narodne pesmi za šolsko mladino (I zvezek) imajo tole vsebino. 1. Bežimo, tecimo! 2. Na planinah lušno biti. 3. Na planinah solnce sije. 4. Jaz pa pojdem na Gorenjsko. 5. Naš cesar mi je vedno ljub. 6. Radecki ima sivo glavo. 7. Otroci, živim v veselji. 8. Marnha sem bila. 9. Narodna popevka. 10. Golobček čedna stvarica. 11. Lepo mi poje črni kos. 12. Prav vesel iz šole grem. 13. O moj preljubi dragi dom. 14. Barčica po morju plava. 15. Jag-r pa jaga. 16. Prišla bo pomlad. 17. Solnce čez hribeček gre. 18. Sijaj, sijaj solnce. 19. Bog je ustvaril zemljo. 20. Nesrečna zima mrazi me. — Kajueda, koliko lepega narodovega blaga za 20 vinarjev! Na vas je pa, tovariši in tovarisice, da pride to blago čim prej med narod potom naše mladine.

Položitve za plačevanje letnine bo začel razpošiljati blagajnik v enem tednu.

Učiteljski vestnik.

Učiteljska izobrazba. Službena in stanovska vzgoja.

I.

Dasi so vprašanje o naši stanovski izobrazbi že mnogo prer-šetovali, da imamo v slovenskih in neslovenskih literaturah že re-

šeno to vprašanje in so fiksirane zahteve učiteljstva z ozirom na reformo in reorganizacijo naših učiteljskih kot vzgojevališč in izobrazovališč učiteljstva, vendar se med slovenskim učiteljstvom še ni dovolj pokrepila ta ideja in ni še tako odločno vzklikala in dozorela v posamezniku kakor bi to morala. Zahteva po vseučiliškem študiju se med mnogimi izmed nas pojavlja v meglenosti! Globlji, temeljni točki še nismo fiksirali! Natančno še nismo premo-trili razmer, pogojev in položaja, nimamo še tozadevne literature razen par raztresenih odlomkov po „Učiteljskem Tovarišu“ in „Potopitniku“.

Toda še manj kakor vprašanje naše izobrazbe smo sistematično proučevali vprašanje o naši vzgoji. Vzgoja napravi človeka za človeka! In v tem oziru smo na slabšem, ker tu se ne moremo naslanjati na vnanje vplive, zakaj pri vzgoji moramo zahtevati individualizovanja, ker le taka vzgoja je prava naša vzgoja, da nas lahko vzgoji za delavce, ki bodo lahko vršili dolžnosti, katere stavi nanj človeštvo, šola ali služba, stanovska družba in narod istega okraja.

Ni nam namen, da tu govorimo o stanovski izobrazbi prav obširno in natančno, tudi nam ni namen govoriti o službeni (strokovni) vzgoji, temveč je naš glavni namen, da premo-trimo stanovsko vzgojo z najožjega stanovskega stališča. Zatorej nikar ne zamenjajte pojma stanovske dolžnosti s službenimi dolžnostmi in stanovske vzgoje z službeno vzgojo: stanovska vzgoja nam naj predločuje vzgojo, ki jo prejema učiteljstvo z ozirom na učiteljstvo kot stan ali kot socialno skupino v narodu, ki živi kot naroden del skupno enotno urejeno življenje in zavzema svoje stališče napram drugim socialnim skupinam v narodu in svoje stanovsko stališče napram vsem porajajočim se vprašanjem v narodu in izven naroda.

Četudi je naša službena izobrazba in vzgoja taka, da bi lahko o marsičem razpravljali, kritično predelali in kritikovali, vendar naj se z ozirom na to omejimo le na kratko in fiksiramo za danes le sledeča vprašanja: 1. Ali zadostuje naša materialna izobrazba, ki jo dobivamo na naših učiteljskih, potrebam in zahtevam izobraženega človeka v XX. stoletju; ako zadošča učitelju in zahtevam, ki jih stavlja nanj šola kot vzgojiteljica človeka, kakršnega zahteva razvoj današnje dobe? 2. Ali zadošča z ozirom na to formalna izobrazba, ki jo prejemo, tem zahtevam? 3. Ali je vzgoja, bodisi službena (strokovna), stanovska ali splošno človeška, ki jo dobivamo na naših učiteljskih, zadostna? Ali odgovarja zahtevam dobro vzgojenega človeka; zahtevam tako vzgojenega človeka, da bo po tej vzgoji lahko izvrševal ono nalogo, ki mu je dana, in ustrejal onim zahtevam, ki jih nanj stavijo? Kratko rečeno, če je naša vzgoja zadostna ali popolna!

Če bi se hoteli spuščati v kritiko prvega vprašanja, bi se morali podrobneje pečati z ustrojem naših učiteljskih z ozirom na učno suov, z ozirom na sprejem v učiteljske in z ozirom na učno dobo. Hkrati bi se morali pečati z reformnimi stremljenji, bi morali upoštevati tudi višje predmete, kot nam domačilo vseučiliškega študija, a vse to fani danes naš namen, temveč le konstatujemo dejstvo, da bomo vedeli, da ne samo naša vzgoja, temveč tudi naša izobrazba ne zadošča našim potrebam.

Še manj pa je zadovoljiva naša izobrazba v formalnem oziru, kar najbolj občuti začetnik, ki na vse načine vegetira, ker mu formalna izobrazba ne nudi tega, da bi vsaj na enem stališču stal lahko trdno — samostojno. Pa kako, saj če natančno premo-trimo najvažnejše, odločilne momente v naši izobrazbi, moramo takoj opaziti enostranost in nepopolnost. Dasi nihče ne odreka teoretičnosti njenega važnega mesta, vendar se nam v kljub porabi večjega časa zdi naša formalna izobrazba še premalo praktična. Birokratizem je rana današnje šole in dokler se bodo celo na naših učiteljskih neposredno izobrazbe vali birokrati, toliko časa nam ni upati, da bi s koles šolstva padla ta coklja, in nam ni upati, da bi napredovalo šolstvo. Še bolj kot birokratizem so pa usodopolne za naše šolstvo njega neizogibne posledice. Ne rečemo, da naj ne jemljemo pri tem v prvi vrsti v poštev osebe učenčeve, toda če nam bo le ta vedno izhodišče, se bo kmalu oseba učiteljeva nagnila čez težko in bo omagala pri svoji nalogi, ker ne ena oseba, po kateri se računa, temveč množinski pouk ga spravi iz težišča. A še večja napaka, ki tičimo danes v nji do grla, je ta, da je učitelj bolj v službi šolskih, sodnih uradov in nadzorovalnih organov, nego v službi otroka in šole. Kratko povedano: one statistične, avtomatične izpovedbe, ki mora z njimi učitelj avtomatično služiti — celo z duplikati — raznim uradom, so tako občutno breme za učitelja in šolo, da če se njega naraščajoča sila ne omeji, bo neizogibna občutna posledica v šolstvu. In poleg tega še zunanje — in le zunanje — pomnjljive zahteve nadzorovalnih organov. Gospodi bi morali povedati, da ni vse — kar je na zunanje natančno — tudi najboljše na znotraj! In v resnici je odgovor na vprašanje: „Kdaj postane učitelj vzgojevalec otrok“, ta, da

tedaj, kadar neha delati za nadzornika in prične delati za učenca. — To so vsmi pomisleki, ki sicer nimajo tesne zveze s snovjo, vendar so pomenljivi, če upoštevamo, da se nam v tem oziru v šoli ne nudi niti toliko, da bi imeli vsaj slutnjo o tem delu in bi ne padli popolnoma na novo polje nevednosti, bi ne izgubljali zaradi nevednosti obilice časa in brezpotrebne dela. In dokler se bo učiteljstvo na ta način uvajalo od strani šole neposredno v avtomatičnost in birokratizem, toliko časa se to zlo ne ublaži. Tudi če o nečem šola ne poučuje, nosi občuten greh napačnosti v sebi; ker nevednost se v d a v s e m u — tudi slabim stvarim se akomoduje!

In naša vzgoja, združena z našo formalno izobrazbo, je celo taka, da prezira celo poučevanje po socialnih potrebah. Skrajno enostranost lahko vidimo v tem, da nas vzgojujejo kot le službenike — učitelje, pri tem pa splošno vzgojo naravnost zatirajo in tudi tozadnjevo izobrazbo. Danes na naših učiteljskih vzgojujemo učitelje — ne oziraje se na socialno življenje in na potrebe učiteljske; vzgojujejo biokrate, vzgojujejo separatiste in egoiste, vzgojujejo ljudi, ki so nevarjeni samostojnosti in so neavboodni, vzgojujejo avtomate in pedante. Ne vzgojujejo pa vzgojevalcev naroda in s o c i a l n i h delavcev. (Dolge.)

Kranjske vesti.

—r— **Kako govorijo sami!** Mihelič Viktor, nadučitelj v D. M. v Polju! Ta da je dobil? Kaj je pa ta še storil za Slomškovo Zvezo? Kaj je pa še storil za S. L. S.? No, če je pa ta dobil, potem se pa že vse neha. — In Kuhar, ki ga je sam škof s prižnice pohvalil in postavil vsem "Orlom" v zgled — o tem, da so ga potem sami vrli "Orli" izključili iz svojih vrst, niti ne govorimo! — se je silno zgražal ob zadnjem imenovanju. Čigler je pa sila ogorčen, ker ni dobil Ježice; saj se je vendar zato toliko pehal za Slomškovo Zvezo zadnji čas in je celo prevzel pri podružnici važno mesto nje funkcionarja. — Kakor čujemo, namerava zaradi upravičenega preziravanja pri zadnjih imenovanjih več Slomškarjev, ki niso šele zadnje čase pristopili, odložiti svoja častna mesta odbornikov Slomškove Zveze in odbornikov Slovenske Straže. — Dosti lačnih — malo piče!

—r— **Ravniki na višku!** Ravniki je torej dosegel, kar se je dalo največ doseči. Sedaj pa vprašamo tov. Ravnika, če se je splašalo zaradi nadučiteljske službe na Viču zatajiti v dež. zbornici svoj stan na ljubo onim klerikalcem, ki so njemu nemalo odjedli s poslanstvom, ki zanj niso imeli milosti ne deželne odborniške mesta, (ki bi mu moralo po pravici pripadati) in ne kaj boljšega od bore nadučiteljske službe na Viču? — Pač ne sme vsakdo z njimi — uživati!

—r— **Ravniki na višku!** Ravniki na koncu! S tem, da so klerikalci dali Ravniku nadučiteljsko mesto na Viču, so se pa tudi iznebili ti "priatelji učiteljskega" zastopnika učiteljske v lastnih poslanskih vrstah. To da je bil namen klerikalcev, spraviti Ravnika iz volil. okraja in se ga tako iznebiti v bodoče kot poslanca. To nam potrdi tudi tov. Ravniki, če se bo le spomnil na vse one bridke besede, ki mu jih je našel dr. Šušteršič v klubu — zaradi onega borega glasovanja za podporo resnično potrebnim sirotam Kobalovim. Tedaj so hoteli Ravnika prisiliti do tega, da bi sam odložil mandat. To da menda tovarišu Ravniku samemu spoznati, kaj nameravajo z njim. Če mu pa še mi povemo, da smo mi slišali, kako so se klerikalni poslanci — ob priliki oddaje mesta deželnega odbornika — kaj dvomljivo izražali o njem in o njegovih zmogljivostih, to mu pa lahko še bolj odpre oči. Sicer naj se pa le sam spomni, ko se je v klubu klerikalnih deželnih poslancev sam potezal za šolski referat deželnega odbora in je v dokaz zmogljivosti navajal to, zakaj so ga pa potem volili za namestnika prof. Jarca v dež. odboru. — Dr. Šušteršič ga je zavrnil: "Ker nismo mislili, da bo sploh kdaj do tega prišlo." Sic transit gloria mundi! O, Jernej, ali ti je tega treba? Na stare dni si omadeževal svojo napredno preteklost!

Štajerske vesti.

—š— **Učitelj, ki imate izkušnjo tudi iz nemščine, pozor!** Razpisano je def. učiteljsko mesto s prosto sobo na nemški 4razrednici v Ormožu. (1. plač. razred.) Prošnje do 1. feb. 1911. krajnemu šol. svetu Ormož-mesto.

—š— **Nova šulferajnska šola v mariborski okolici.** Iz Hoč nam poročajo: Prav pridno lažijo agentje okrog kmetov v Šmiklavžu pod Mariborom. Nagovarjajo jih, naj razširijo s pomočjo Schulvereina svojo enorazredno šolo v dvorazredno. Denar za novo stavbo da Schulverein, prostor, travnik ob cesti iz Maribora v Ptuj, pa graščak Scherbaum. Nemškutarji upajo maloviziti za novo ponemščevalnico precej otrok iz bližnje Loke in Dobrave. Narodni krogi, pazite!

—š— **Umrl je dne 22. t. m. tov. Jo s i p K l i n e,** nadučitelj v p. in hišni posestnik na Vidmu ob Savi, v 68. letu svoje starosti. Pogreb blagega pokojnika, ki je bil splošno priljubljen in spoštovan, se je vršil v torek, 24. t. m. Daljši životopis pozneje. N. v m. p.

—š— **Peerz pojde v Maribor!** "Sl. Narod" poroča: "Kranjski dež. šolski svet je dovolil g. dr. Potočniku, profesorju na učiteljski v Mariboru, da menja z enim profesorjem na ljubljanskem učiteljskem. Manjka še dovoljenje štajerskega dež. šolskega sveta." — Domnevamo, da je ta "en" prof. Peerz z ljubljanskega učiteljskega.

—š— **Deželni odbor štajerski za "Schulverein".** Med zadnjimi izkazi darovalcev za "Schulverein" čitamo tudi, da je prispeval deželni odbor štajerski 400 kron! Tako se postopa v deželi, kjer živi pol milijona Slovencev, tako gospodari z ljudskim denarjem tisti deželni odbor, ki nima nikdar denarja, kadar gre za upravičeno in postavno razširjenje slovenskih šol na Spod. Štajerskem!

—š— **Osebnost. Vadniški učitelj na mariborskem učiteljskem Stanko Marin** je pomaknjen v osmi činovni razred.

—š— **Prebivalstvo Grada.** Gradec ima po zadnjem ljudskem štetju okrog 160.000 prebivalcev, leta 1900 so jih našli le 138.000.

—š— **Okrajni šol. svet na Spod. Štajerskem** še vedno zgolj nemško uradujejo vključ vsem tozadevnim sklepom slovenskega učiteljskega ob okr. učit. konferencah. Slovenci smo krotki ter se damo imeti za norca! Saj je dosti, da malo zaropotamo. V praksi pa ne izvajamo posledic. To dobro vedo uradi. Zato se nam pa godi tako — Šolska vodstva na Spodnjem Štajerskem resno pozivljamo, da d o s l e d n o pišejo uradom v slovenskem jeziku! Ako tega ne store, potem se ne smemo čuditi, ako tudi njim nadrejena oblastva ne opuste nemškega dopisovanja!

—š— **Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.** Štajerski deželni šolski svet je dovolil razširjenje trirazrednice v Kostivnici pri Rogatecu v štirirazrednico in razširjenje enorazredne šulferajnske šole v Velenju v dvorazrednico. Dovolil je otvoritev šolskega vrta "Slov. Straže" v Smartnem pri Velenju in otvoritev šolskega vrta v Kozjem, ki ga vzdržuje tamošnje društvo za mladinsko oskrbo. Nastavil je za nadučitelja na nemški šoli v Vojniku učitelja istotam Avg. Drogenfina in za šolskega vodjo v Cirkovici-Škalah def. učitelja v Žusmu Avg. Rožmana. Dalje je nastavljal v St. Iliju začasno vpok nadučitelja Franca Rožmana za učitelja in na ljudski šoli v Velki pri Omureku kot def. učitelja Viljemino Kožuh in Marijo Medved. V Doberno je eksponiran Fr. Hribernik, učitelj na okoljski šoli v Celju, ker je okr. pomožni učitelj na Doberni Josip Leskovar nevarno zbolel.

—š— **Nevarno je obolel tov. A. Gnus,** nadučitelj na Dolu, duša tamošnje posojilnice. Vendar pa se mu, kakor slišimo, že obrača zdravar na bolje. Želimo, da vrli tovariši skoro popolnoma okreva!

Goriške vesti.

—g— **Prebivalstvo Gorice.** Zadnje ljudsko štetje v Gorici je izkazalo 27.079 prebivalcev brez vojaštva. Od leta 1900 je naraslo prebivalstvo na 4401 glavo ali 18,63%.

—g— **Laški visokošolci** so razvili v Gorici in po vsej Furlaniji živahno agitacijo za laško vseučilišče v Trstu. V Furlaniji je bilo mnogo shodov, tako tudi v Gorici. Zanimivo je, kako razne politične stranke kujejo politični kapital tudi pri tem vprašanju. Tako so laški klerikalci naravnost zahtevali, da se jim prepusti vsa agitacija po Furlaniji, dočim so bili pripravljeni prepustiti Gorico liberalcem. Seveda liberalci niso hoteli ničesar slišati o tem. Zato se na raznih shodih niso mogli zediniti niti za osebo — predsednika! Človek je dobil vtisk, kakor da se vse to odigrava na Slovenskem.

Tržaške vesti.

—t— **Podržavljen je petih učiteljskih mest na Ciril-Metodovi šoli v Trstu.** Z ministrskim odlokom od 10. januarja t. l. je bilo dovoljeno, da se s 1. septembrom 1911 zistimuje na državni ljudski šoli na Lipskem trgu, 5 učiteljskih mest — in sicer 4 mesta učiteljev, oziroma učiteljic — s pravicami in dolžnostmi vadniških učiteljev in eno mesto podučiteljice s pravicami in dolžnostmi vadniške podučiteljice. Vse te nove učne osebe bodo dodeljene slovenski Ciril-Metodovi šoli.

—t— **Zmešnjava v šolski upravi.** V "Edinosti" čitamo: Avstrijska šolska uprava se letos trudi, da bi s podežimi se odloki in ukazi pokazala voljo za napredek in reformo šolstva. Pri tem natecanju pa se dogaja, da prihaja do neumljivih nasprotij, posebno ker se posamezni deželni šolski sveti na svoj račun reformirajo in odreja. Tako je lanske leto tržaško namestništvo okolo 15. marca, torej za dotično leto post festum, odredilo, da je prvo polletje na tržaških šolah — ljudskih in meščanskih — skleniti na pustni ponedeljek. Letos bi morala biti ta naredba prvič izvršena in bi tako ljudske šole v Trstu izvršile prvi semester dne 27. februarja. Pametno bi bilo seveda, da bi se tudi na srednjih šolah istočasno zaključil prvi semester, a to bi bilo preveč normalno — in res je te dni poskrbelo naučno ministrstvo za zmešnjavo s tem, da je odredilo, da se na vseh srednjih šolah v dr-

žavi prvi semester zaključil dne 31. januarja. V Trstu bo torej med sklepom prvega semestra na srednjih in ljudskih ter meščanskih šolah cel mesec razlike. — In vendar zadavlja to mladino iz istih družin. Sicer pa je zopet pričakovati, da bo oni ukaz glede ljudskih šol, ki bi se moral letos prvič izvršiti, preklican, in bomo zopet imeli primer nezmožnosti avstrijske birokracije.

—t— **Novi škof v Trstu.** Uradno razglašajo, da je imenovan za škofa v Trstu kanonik in ravnatelj deškega seminarja v Ljubljani Andrej Karlin.

Koroške vesti.

—o— **Jožef Apih.** V Celovcu je umrl nagle smrti Jožef Apih, vpokojeni profesor in odbornik Mohorjeve družbe. Jožef Apih se je rodil leta 1858. v Zupzah pri Begunjah na Gorenjskem. Kot profesor je služboval mnogo let v Jičinu, nazadnje pa na c. kr. učiteljskem v Celovcu. Apih zavzemlje odlično mesto med našimi zgodovinskimi pisatelji. Za "Ljubljanski Zvon" je popisal Velegrad in v znamenitem članku očrtal veliki pomen plemstva za narodni razvoj. V Letopisih M. tice Slovenske je objavil temeljite razprave o Židih; o kranjskem rojaku in slavnem državniku Žigu Herbersteinu, o kranjskih stanovih. V "Ljubljanskem Zvonu" pa je podal jako interesantno "Statistiko članov Matice Slovenske" in izrazil tudi željo, naj bi "Matica" nadaljevala in izvršila knjigo "Slovanstvo". Slovenska Matica je tudi izdala njegovo znamenito delo "Slovenci in leto 1848." v posebni knjigi, za Mohorjevo družbo pa je sestavil ob petdesetletnici vladanja našega cesarja lepo knjigo "Naš cesar". Pokojnik je tudi sodeloval pri "Izvestju muzejskega društva za Kranjsko". Apihovi članki so pisani jako pregledno, točno, temeljito; zanimivi so zlasti zategadelj, ker razume zgodovinska dejanja spraviti v zvezo z današnjimi razmerami. Blag pokoj njegovi duši!

—o— **Celovec šteje** po zadnjem ljudskem štetju 25.865 civilistov in 2500 vojakov, skupaj 28.365 oseb. Leta 1900 so našli 21.630 civilistov. Prebivalci so se torej pomnožili za 4235 oseb.

—o— **Škandalozne razmere na Koroškem.** Slovence na Koroškem preganjajo Nemci, kolikor morejo. Deželna vlada jim je razpustila politično društvo, pri ljudskem štetju Nemci takorekoč žrejo Slovence. Sedaj pa je deželni šolski svet izdal nov odlok na škofjski ordinarijat, ki pravi, da morajo veronauk v slovenskem delu Koroške poučevati v tretjem šolskem letu edino le v nemškem jeziku.

Splošni vestnik.

Kuhanje v ljudskih šolah. Zanimivo novost namerava uvesti vlada na ljudskih šolah, namreč pouk v kuhanju, seveda ne naenkrat povsod, ampak polagoma. Vsaka šola bi imela poseben prostor z dvema ognjiščema; pri vsakem ognjišču bi kuhale po štiri učence in dopoldne na teden; tako bi se vezbalo vsak teden po 48 učenk. Za ta poseben trud bi učence na dan, ko bi kuhale, dobivale zastoj kosilo; ako bi pa slabo kuhale, bi pa dobile kazen — namreč slabo kosilo.

Družba sv. CM. v Ljubljani zajema svojo življensko moč iz svojih podružnic. Čim močnejše so podružnice, tem večja je moč družbe ter njeno obrambno delo. Podružnice so korenine družbe. Zato bodi vsaka podružnica vzorna in marljiva delavka, izvršujoča vsestransko svojo narodno dolžnost. Podružnica ni samo blagajnica, ki zbira denar pri članih ter ga odpošilja potem vodstveni blagajnici. Ona ima izvršiti mnogo obrambnega dela. Zlasti podružnice na jezikovnih mejah so važne postojanke, dela je tu neizmerno veliko. Večina podružnic se je v teku lanskega leta v tem smislu organizovala ter izvršuje svoje posle izborni. Je pa še vedno nekaj podružnic, ki je njih delovanje mlačno in nepopolno. Naj bi se tudi te podružnice letos zdrumile!

Najna prošnja! Krajni šolski sveti, ali ste že naročili: a) mladinski list "Zvonček"; b) list za šole odrasle mladine "Naša Bodočnost"; c) list za starše "Domače ognjišče"; d) pedagoški list "Popotnik"; e) šolski list "Učiteljski Tovariš"? Ako ne, storite to takoj. Ako dohaja na vaše stroške v šolo kak drug list, zahtevajte, da se vrne takoj prva številka. Pri prvi seji krajnega šolskega sveta sklenite protokolarno, da se morajo vbodoče naročevati vse tiskovine in potreščine pri firmah, ki slovensko mislečemu ljudstvu ne mečejo polen pod noge! Klerikalno učiteljstvo bo poizkušalo vtihotapiti na šolo liste, ki navidez dobri, utrjujejo klerikalno politiko. Bodite čuječi! Kar ne izide v naših podjetjih, ima namen podpirati na ta ali oni način klerikalne farovski načrte. Tak material pa ne sme v — slovensko šolo. Krajni šolski sveti, zavedajte se, da plačujete šolske potreščine vi in da ste odgovorni za — izdani denar. Še enkrat: proč z vsem, kar podpira direktno ali indirektno klerikalne brezdomovinske načrte!

Pomožne šole v Berlinu. Te šole so namenjene onim otrokom, ki zaradi telesnih ali duševnih ovir ne uspevajo v ljudski šoli, ki pa so sposobni za pouk. Najprej ustanove

v vsakem od 13 berlinskih šolskih okrajev po en razred. Nadaljno snovanje se bo ravnalo po potrebi. V te šole bodo sprejemali otroke, ki so najmanj eno leto redno, toda brezuspešno hodili v najnižji razred ljudske šole in so ob koncu leta ostali v najnižjem oddelku.

Kolinska kavna primes si pridobiva vedno širša tla po Slovenskem. To ni čudno: saj je kolinska tovarna izključno domače podjetje in kolinska kavna primes je v resnici izvrstno blago, ki daje kavi izbornen okus in lepo barvo. Poleg tega daje od čistega dobička kolinska tovarna na leto prav velike vsote za slovenske narodne in kulturne namene. Želijo pa bi bilo, da se kolinska kavna primes vpelje v sleherno slovensko hišo. Važna naloga bi tu pripadla slovenskemu učiteljstvu, ki naj bi kolinsko kavno primes povsod priporočalo in uvedi skušalo tudi tja, kjer je še ne poznajo. Storiло bo to lahko v dobri zvesti, da priporoča res pristno domače blago izvrstne kakovosti in da s tem obenem indirektno podpira slovenske narodne in kulturne korporacije.

Pametni nakup blaga iz tkanin. Ni vsakomu znano, da se modno blago volneno, posebno plesnega blaga, modnega barheuta in flanel za krila, z fira za srajce, damast, brisače, robei, plstnenih in bombaževih najbolje dobi pri nas. Posebno imamo krasno izbiro za neveste. Kadar potrebujete kaj takega, obrnite se naravnost na izvozni dom V. J. Havliček in brat, kopališče Podčrbrady (Kr. Č. ška), ki Vam pri sklicevanju na naš list pošlje franko in gratis zbirko vzorcev za pl-sne in zimske toalete. Opozarjamo, da je ta trdka solidno češko podjetje in jo najtopleje priporočamo.

(2)

Izjava.

"Slovenec" piše v svoji 14. letošnji številki na 5. strani pod zaglavjem "Naše šolsko polje" v 6. notici doslovno to-le:

Ne mine teden, da bi ne prišlo pasjeponižno pismo liberalnega Zavezarja na kakega člana Slomškove zveze, kjer prosi pomoči za to ali ono službeno mesto, seveda ne pod praporom "narodnosti, naprednosti in demokratizma". In čujte, med "šušmarji, zajedalc" smo videli tudi pisavo dičnega in neustrašenega idrijskega deželnega poslanca!

Temu nasproti izjavljam: Ako in kadar mi kdorkoli pokaže samo eno črko, ki jo je v smislu "Slovenčevih" besed napisala moja roka kakemu članu Slomškove Zveze, plačam takoj Slomškovo dar "Slovenski Straži".

V Idriji, dne 24. januarja 1911.
Engelbert Gangl,
idrijski deželni poslanec.

Listnica uredništva.

Pa smo že zopet morali nekaj stvari odložiti do prihodnje številke! Z ozirom na gmetno stran lista se bomo tudi letos morali glede priloge omejiti na minimum, da ne zabredemo v dolgove. Ako bi vse napredno učiteljstvo storilo svojo dolžnost, potem bi list redno lahko izhajal s prilogo. Tako pa moramo siliti s denarjem in prostorom, zato je tudi naše delo čedalje neprijetnejše, ker ne moremo lista polniti tako, kakor bi radi mi, naši naročniki in sotrudniki. Zbirati moramo, krčiti, skopariti, da imamo dela dvakrat več. To nam jemlje čas in seveda tudi moči. Toliko v vsestransko obveščenju, da ne bo nikjer jeze in godrnjanja. Pojdite na delo, pa bo vse dobro in vsem ustrezno! Čudežev pa ne znamo delati!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 113	Kranjsko.	1-1
Na trirazredni ljudski šoli v Prečni se razpisuje nadučiteljsko mesto, na enorazrednici v Zagradcu pa učno in voditeljsko mesto v stalno nameščenje.		
Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom senkaj vlagati do 28. februarja 1911.		
C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 23. januarja 1911.		

Št. 2592.	Kamnik.
V Kamniškem šolskem okraju se razpisujejo naslednja učna mesta z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.	

- 1.) učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Komendi;
- 2.) nadučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v St. Gotardu;
- 3.) učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Dolu.

Pravilno opremljene prošnje je za vsako učno mesto posebej predpisanim službenim potom senkaj vlagati do 5. februarja 1911.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za službo.

O. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 27. decembra 1910.